

ВІСНИК ЦЕНТРУ®

Рецепт відновлення темпів зростання ВВП: сприятливий інвестиційний клімат

Скорочення виручки від експорту металів негативно відбивається на темпах зростання ВВП України. Оскільки на поліпшення кон'юнктури колись надприбуткових для українського експорту ринків розраховувати не варто, зусилля з відновлення високих темпів зростання економіки потрібно спрямувати на інший компонент ВВП – інвестиції.

Для створення сприятливого інвестиційного клімату уряду необхідно зменшити непевність інвесторів, яка виникла після зміни влади в Україні, і дати відповіді на принципові питання: реприватизація, податкові пільги, митне оформлення, тарифи на енергоносії

Найважливіше – якість економічної політики

ВВП України за січень–лютий 2006 року збільшився на 1,5%. Низькі темпи економічного зростання вказують на те, що провадження вмілої економічної політики є як ніколи важливою передумовою для втримання економічного зростання та збільшення його темпів. Невміла державна політика може погіршити очікування бізнесу, що призведе до скорочення виробництва та інвестицій і врешті-решт до спаду ВВП.

Від минулого року імпорту перевищує експорт за вартісними обсягами, що більше, імпорту зростає швидше за експорт. Така ситуація зберігатиметься й надалі. За результатом року баланс торгівлі товарами та послугами буде негативним. Низькі темпи зростання експорту зумовлені завершенням періоду високих цін на основний продукт українського експорту – метали. Імпорт зростає швидко з огляду на великий попит громадян на непродовольчі товари переважно іноземного виробництва. Тимчасом в уряді практично відсутні інструменти, які б дозволили йому змінити ситуацію в зовнішній торгівлі у короткостроковій перспективі.

Для збереження економічного зростання за умов погіршення торговельного балансу необхідно збільшувати інвестиції. Український ринок дуже привабливий і для внутрішніх, і для зовнішніх інвестицій. Вдала урядова політика здатна забезпечити зростання інвестицій навіть

у короткостроковій перспективі. Для цього потрібно, щоб урядова політика була передбачуваною і не призводила до погіршення очікувань бізнесу.

Що турбує інвесторів?

Для підтримання сприятливого ділового середовища уряду необхідно дати чіткі відповіді і продемонструвати послідовну політику з таких питань:

Реприватизація. Однією з причин скорочення нагромадження основного капіталу 2005 року була невизначеність щодо питання реприватизації. Інвестиційні рішення відкладали власники та менеджери не тільки підприємств, які з'явилися у тих чи інших списках об'єктів, право власності на які могло бути поставлено під питання, а й багатьох інших компаній, оскільки вони не мали впевненості, що з часом і їхні активи можуть підпасти під процес реприватизації.

Хоча Президент вже кілька разів заявляв, що питання реприватизації не розглядатиметься, Юлія Тимошенко подає зовсім інші сигнали. Зокрема вона сказала, що всі суперечливі питання власності вирішуватимуть "через суд". Підприємці й інвестори розуміють такі слова як те, що сокиру відсуджування власності вже занесено. Єдиною розумною реакцією у такій ситуації є виведення своїх капіталів з небезпечної зони.

Податковий режим і податкові пільги.

Питання податкового режиму – одне з основних у процесі планування бізнес-діяльності та інвестицій. Хоча

українське податкове законодавство не є досконалим, його незмінність для бізнесменів наразі важливіша. Несподівані зміни у податковому режимі ускладнюють планування бізнес-діяльності, а також можуть призвести до негативних наслідків у царині державних фінансів. Одним із важливих здобутків діяльності нової влади 2005 року було скасування пільг для підприємств СЕЗ і ТПР. Це створило однакові правила гри для всіх суб'єктів господарювання в країні незалежно від місця їхнього розташування та впливовості їхніх власників. За умови збільшення цін на енергоносії питання повернення податкових пільг та інших преференцій окремим підприємствам або галузям щоразу лобіюватимуть різні групи інтересів. Отже, важливо, щоб уряд був послідовним у цьому питанні і щоразу наголошував, що повернення до практики надання пільг і преференцій неможливе.

Митне оформлення. Складні та непрозорі правила митного оформлення – одна з причин тінізації імпорту та низьких обсягів ввезення інвестиційних товарів в Україну. Радикальне спрощення процедур митного оформлення вантажів має стати пріоритетом діяльності нового уряду. Це призведе до зростання надходжень від митних платежів і збільшення іноземних інвестицій.

Тарифи на газ та електроенергію. Наразі абсолютній більшості громадян зрозуміло, що ціни на газ та електроенергію зростатимуть. Для бізнесменів небезпечнішим є не так саме підвищення цін і тарифів, як невизначеність з цього питання. Уряд потрібно представити розклад змін цін і тарифів для різних категорій споживачів на найближчі два роки. ■

За додатковою інформацією звертайтеся до старшого економіста МЦПД Євгенія Ахтирко за телефоном (044) 484-4400 та електронною поштою eakhtyrko@icps.kiev.ua.

Індекс споживчих настроїв залишається стабільним

Упродовж перших двох місяців 2006 року індекс споживчих настроїв (ІСН) в Україні не зазнав суттєвих змін. Порівняно з груднем 2005 року ІСН збільшився на 0,6 пункту до 103,7. Індекс вищий за 100 вказує на переважання позитивних споживчих настроїв

Індекс економічних очікувань (ІЕО) у січні–лютому збільшився на 2,5 пункту до 103,8. Поліпшилися очікування щодо особистого матеріального становища: відповідний індекс х2 за цей період збільшився на 3,1 пункту до 104,7, що є найвищим значенням індексу з червня 2005 року. Індекс короткострокових економічних очікувань х3 у березні становив 100,7, що вказує на те, що приблизно половина громадян України віком від 15 до 59 років очікують, що найближчий рік буде сприятливим для розвитку вітчизняної економіки.

Після різкого зростання наприкінці 2005 року індекс поточного становища (ІПС) втратив 2,3 пункту і у лютому 2006 року становив 103,5. Утім, це значення є вищим за будь-яке, яке фіксували опитування до грудня 2005 року. Індекс схильності до споживання, який визначає готовність громадян робити великі купівлі для домогосподарств, утримує високе значення. У лютому цей індекс становив 113,5 пункту. Інфляційні очікування громадян залишаються високими: індекс інфляційних очікувань (ІІО) у лютому становив 185,4, що на 1,1 пункту більше, ніж у грудні 2005 року.

Очікування громадян щодо динаміки безробіття не зазнали змін. Індекс очікувань щодо динаміки безробіття у лютому 2006 року становив 111,6 пункту.

Позитивні споживчі настрої у лютому переважали в усіх регіонах, окрім Східного, де ІСН знизився на 11 пунктів

Індекси

Індекс споживчих настроїв (ІСН)	103,7 +0,6
Індекс поточного становища (ІПС)	103,5 (-2,3)
Індекс економічних очікувань (ІЕО)	103,8 (+2,5)
Індекс очікуваної динаміки безробіття (ІОДБ)	111,6 (-0,1)
Індекс інфляційних очікувань (ІІО)	185,4 (+1,1)

Джерела: GfK Ukraine, МЦПД

до 86,3. Погіршення настроїв відбулося і внаслідок збільшення песимістичних економічних очікувань і негативних оцінок поточного становища. Погіршення настроїв мешканців східних областей було вочевидь спричинено скороченням промислового виробництва на початку року, а також негативними очікуваннями щодо наслідків подорожчання газу. Поглибленню песимізму також сприяли масштабні аварії у житлово-комунальному господарстві регіону під час лютих холодів на початку 2006 року.

Погіршення споживчих настроїв у Східному регіоні (де зосереджено багато великих населених пунктів) відбулося на ІСН, обчисленого для великих міст. Відповідний ІСН у січні–лютому зменшився на 17,3 пункту до 96,6. Утім, на відміну від населених пунктів меншого розміру у великих містах зафіксовано найліпші очікування щодо динаміки інфляції та безробіття.

Від початку року відновилася позитивна динаміка ІСН, обчисленого для групи громадян із доходами, нижчими за середні. Відповідний індекс у лютому становив 92, що на 9,6 пункту більше, ніж у грудні 2005 року. Настрої цієї групи поліпшилися завдяки посиленню позитивних економічних очікувань.

Позитивні споживчі настрої знову переважають серед представників середньої вікової групи (31–45 років). Порівняно з груднем 2005 року відповідний ІСН збільшився на 2,1 пункту до 101,1. Відповідний ІЕО за цей період збільшився на 5,3 пункту до 102,3. ■

Споживчі настрої – спільний проект Міжнародного центру перспективних досліджень і компанії GfK Ukraine. Докладніше про методіку аналізу споживчої поведінки можна дізнатися за адресою: http://www.icps.com.ua/publications/ccl_calculation.html. З питань передплати **споживчих настроїв**, будь ласка, звертайтеся до Андрія Старинського за телефоном (044) 484-4410 або електронною поштою: marketing@icps.kiev.ua.

Представлено законодавчу базу реформи державного управління

Проекти законів України, які є ключовими для реформи державного управління – “Про Кабінет Міністрів України” та “Про державну службу”, представлено 14 квітня 2006 року на громадських слуханнях “Програма дій для парламентської коаліції та уряду: реформа державного управління”. У слуханнях взяли участь Прем’єр-міністр України Юрій Єхануров, члени уряду, керівники центральних органів виконавчої влади, автори підготовлених законопроектів, а також представники громадських і міжнародних організацій.

Проекти законів представили міністр юстиції України Сергій Головатий і начальник Головного управління державної служби України Тимофій Мотренко. Законами передбачається застосування принципу розмежування політичних і адміністративних посад, запровадження посади Державного секретаря Кабінету Міністрів України як керівника апарату уряду, посад державних секретарів міністерств. Ухвалення запропонованих законопроектів, на думку розробників, є необхідною правовою основою створення сучасної системи державного управління. Проекти законів підготовлені на єдиних концептуальних засадах і відповідають європейським принципам стабільності, професійності та політичної нейтральності.

Учасники громадських слухань ухвалили резолюцію, в якій рекомендували уряду невідкладно внести до Верховної Ради проекти законів “Про Кабінет Міністрів України” та “Про державну службу”, а майбутній парламентській коаліції – розглянути й ухвалити законопроекти як першочергові.

Слухання організовано Міжнародним центром перспективних досліджень і Міжнародним фондом “Відродження”. Протокол громадських слухань, рекомендації учасників для уряду і майбутній коаліції у Верховній Раді та тексти обох законопроектів розміщено на інтернет-сторінці МЦПД за адресою: <http://www.icps.kiev.ua/project.html?pid=105>.

вісник центру є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо ви хочете бути внесеними до списку розсилання бюлетеня, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua.

Редактор **вісника центру** Євген Шульга (shulha@icps.kiev.ua)
Телефон: (044) 484-4400.

Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.

Міжнародний центр перспективних досліджень – незалежна дослідницька організація, що має на меті інтелектуальну підтримку процесу ухвалення політичних рішень в Україні.

Директор Центру Віра Нанівська.

Адреса: вул. Пимоненка, 13а, Київ, Україна, 04050.

Телефон: (044) 484-4400. Факс: (044) 484-4402

Web: <http://www.icps.kiev.ua/>